

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 3.11.2010
COM(2010) 618 окончателен

2010/0306 (NLE)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА

относно управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци

SEC(2010) 1290
SEC(2010) 1289

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

1.1. Контекст и цели на предложението

След успешното приемане на Директивата за ядрената безопасност, в работната програма на Комисията за 2010 г. (позиция 2010/ENER/021) бе включено изготвяне на изменено предложение за законодателство относно управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

Предлаганата директива определя правна рамка на ЕС за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. В нея се преразглежда предложението на Комисията за Директива (Евратом) на Съвета относно управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци¹.

Всички държави-членки имат радиоактивни отпадъци. Те се генерират от множество полезни дейности като производството на електроенергия в атомните електроцентрали и ред приложения на радиоактивни изотопи в медицината, промишлеността, селското стопанство, изследователската дейност и образованието.

Експлоатацията на ядрените реактори също така генерира отработено гориво. Понастоящем има два варианта за управление на отработено (т.е. облъчено) гориво: преработване за извличане на плутония и урана за евентуална повторна употреба или временно съхраняване с последващо директно погребване, ако като част от националната политика отработеното гориво се счита за отпадък. Дори обаче отработеното гориво да се преработва², винаги остават „крайни отпадъци“ т.е. отделените, вкарани в стъклена матрица, остатъци, съдържащи нерещиклируемата част, която също трябва да бъде погребана. Повече от половината от държавите-членки експлоатират атомни електроцентрали. Има ядрени реактори в процес на изграждане или на извеждане от експлоатация, както и планове за ново изграждане в множество държави-членки.

Според характеристиките на отпадъците (т.е. съдържанието на радионуклиди) се изискват специфични мерки за защита на хората и околната среда срещу опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения. Основният принцип на управление на радиоактивните отпадъци е съхраняване и изолиране от хората и биосферата за периода, през който отпадъците представляват радиационна опасност. С времето тази опасност намалява вследствие на радиоактивния разпад. Изолирането се осигурява чрез последователност от изградени бариери, а в случая на дългоживеещите отпадъци — също и чрез свойствата на вместиращата скала.

Радиоактивните отпадъци са класифицирани на ниско-, средно- и високоактивни отпадъци в зависимост от активността им. Може да се направи разграничение и между краткоживеещи и дългоживеещи радиоактивни отпадъци. Краткоживеещите³ ниско- и

¹ Първоначално предложение на Комисията от 2003 г. (COM 2003/32, окончателен) и преработена версия от 2004 г. (COM (2004)526, окончателен).

² Както чрез сегашната практика, така и чрез практиката на усъвършенствания горивен цикъл.

³ Препоръка на Комисията от 15 септември 1999 г. относно система за класификация на твърди радиоактивни отпадъци, ОВ L 265, 13.10. 1999 г., стр.37.

средноактивни отпадъци (НСАО) обикновено се погребват в съоръжения за погребване в близост до повърхността. За високоактивните отпадъци (ВАО) обаче има световен научно-технически консенсус, че дълбокото геоложко погребване представлява най-безопасният и най-устойчив вариант⁴.

В ЕС повече от 85 % от генерираните обеми радиоактивни отпадъци представляват краткоживеещи НСАО, около 5 % дългоживеещи НСАО и по-малко от 10% ВАО, които включват както залети в стъклена матрица отпадъци от преработване на отработено гориво, така и отработено гориво, считано за отпадък⁵.

Независимо от бъдещето на ядрената енергетика и неенергийните приложения, за да се осигури безопасност в дългосрочен план, като крайна точка в управлението на съществуващите и бъдещите радиоактивни отпадъци е необходимо прилагането на погребване.

Временното складиране е важен етап в общото управление на радиоактивни отпадъци, в частност на отработено ядрено гориво и ВАО, който позволява ефективно охлаждане и намаляване на нивата на радиация, като по този начин прави манипулациите по-безопасни. Има също така обаче широк консенсус, че съхраняването на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително по-продължителното съхранение, е само временно решение, изискващо активен и постоянен институционален контрол. В дългосрочен план защита срещу всички потенциални опасности може да гарантира само погребването със своите характерни пасивни характеристики по отношение на безопасността.

Крайната отговорност за управлението на отработеното гориво и на радиоактивните отпадъци се носи от отделните държави. Освен това е възприет етичният принцип, че обществото следва да избегне налагането на непосилно бреме върху бъдещите поколения, като това поставя отговорността за подходящото управление на всички съществуващи инсталации върху сегашното поколение, което се е възползвало от електроенергията от АЕЦ и от медицински лечения.

Независимо от тези съображения, на повечето страни все още предстои да вземат ключови решения по отношение на управлението на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци. Това важи особено за отработеното гориво и ВАО; само ограничен брой държави-членки имат твърдо установени програми за извършването на погребване. Последниците от забавянето са, че бремето ще бъде предадено на бъдещите поколения, както за извършването на погребване, така и за поддържането на варианти за временно съхраняване. Свързаните с това рискове са очевидни — липса на финансиране, липса на опит, повреждане в резултат на непредвидени социални катаклизми, терористични заплахи и т.н.

Безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, на всички етапи от генерирането до погребването, изисква национална рамка, която гарантира политически ангажименти, ясно разпределение на отговорностите, както и че при необходимост ще са на разположение достатъчно научни, технически и финансови

⁴ Комитет по управлението на радиоактивните отпадъци към Агенцията за ядрена енергетика на ОИСР: „Обща декларация относно напредването по пътя на геоложкото погребване на радиоактивни отпадъци“, ISBN 978-92-64-99057-9

⁵ Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета: Шести доклад на Комисията за състоянието на управлението на радиоактивни отпадъци и отработено гориво в Европейския съюз (COM(2008)542), окончателен и SEC(2008)2416.

ресурси. Предвид много чувствителния характер на проблема трябва също да бъдат осигурени публични информация и участие в процеса на вземане на решения.

Главната цел на настоящото предложение следователно е да се създаде правна рамка на ЕС за управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци като неразделна част от безопасното използване на ядрената енергия за производство на електроенергия и на йонизиращите лъчения в медицината, промишлеността, селското стопанство, изследванията и образованието.

С оглед да бъде постигната целта на общата политика е необходимо:

- да се гарантира, че работниците и населението са защитени от опасностите, произтичащи от йонизиращите лъчения сега, в бъдеще и отвъд националните граници;
- да се прилагат най-високите стандарти за безопасност за управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци;
- да се избегне налагането на непосилно бреме върху бъдещите поколения;
- да бъде постигнато трайно политическо ангажиране в управлението на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци в дългосрочен план;
- да се гарантира транспонирането на политическите решения в ясни разпоредби за прилагане на всички необходими мерки за радиоактивните отпадъци и отработеното гориво от генерирането до погребването;
- да се постигне и поддържа непрекъснатото подобряване на системата за управление въз основа на поэтапно вземане на решения и обществено приемане;
- да се осигурят адекватни и прозрачно управлявани финансови ресурси, които в случай на нужда са на разположение в съответствие с принципа „замърсителят плаща“.

1.2. Съществуващи правни инструменти, влияещи върху управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци; субсидиарност

Компетентностите на Общността по отношение на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци, получени от граждански ядрени дейности, попадат в рамките на Договора за Евратом. Член 2, буква б) от Договора за Евратом предвижда установяване на единни стандарти за безопасност с цел опазване здравето на работниците и на населението. В член 30 се предвижда установяване на основни стандарти в рамките на Общността за опазване здравето на работниците и на населението срещу опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения, а член 37 изисква от държавите-членки да предоставят на Комисията общи данни за всеки план за погребване на радиоактивни отпадъци.

Както се установява от Съда на Европейския съюз в неговата практика, разпоредбите на глава 3 от Договора за Евратом, за здравето и безопасността, съставляват единно цяло, предоставящо на Комисията широкообхватни правомощия, за да се защитава населението и околната среда срещу рисковете от радиоактивно замърсяване⁶. Въз основа на повратното решение C-29/99 на Съда, съществуващите основни стандарти, целящи главно опазване здравето на работниците и на населението от опасностите от

⁶ C-187/87 (1988 ECR стр. 5013) и C-29/99 (2002 ECR стр. I-11221).

йонизиращите лъчения, могат да бъдат „допълнени“ по смисъла на Договора за Евратом с изисквания за безопасност, уреждащи безопасното управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

Проблемът с управлението на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци очевидно е област, в която националното законодателство трябва да бъде допълнено от законодателството на равнището на ЕС поради трансграничния характер на безопасността. В същото време вътрешният пазар изисква от Комисията да осигури равнопоставеност в условията, за да се избегне нарушаването на принципа на конкуренцията.

Съществуващото европейско законодателство обаче не обхваща всички дейности и съоръжения, свързани с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Не са включени аспекти като националните политики и тяхното прилагане, както и информирането на обществеността и нейното участие в процеса на вземане на решения.

Наскоро приетата Директива на Съвета за създаване на рамка на Общността за ядрена безопасност на ядрените инсталации (Директивата за ядрена безопасност)⁷ обхваща само съоръженията за отработено гориво и други съоръжения за съхраняване на радиоактивни отпадъци, които се намират на същата площадка и са пряко свързани с ядрените инсталации. Тя обаче гласи, че е важно също така да се гарантира безопасното управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци, включително в съоръжения за съхранение и погребване. Следователно предложената директива относно управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци е логична следваща стъпка след Директивата за ядрена безопасност.

Други правни инструменти на ЕС, свързани с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, са мерките на Общността за ранен обмен на информация в случай на радиационна опасност⁸, контролът на високоактивните закрити радиоактивни източници и безстопанствените източници⁹, включително изведените от експлоатация източници, управлението на отпадъците от миннодобивните отрасли¹⁰ (не са включени аспекти, свързани с радиоактивността), както и надзорът и контролът на превозите на радиоактивни отпадъци и отработено гориво^{11, 12}. Съществува също и Препоръка на Комисията относно управлението на финансовите ресурси за извеждане от експлоатация на ядрени инсталации, отработено гориво и радиоактивни отпадъци¹³.

На международно равнище съществуват стандарти за безопасност, разработени в сътрудничество с други организации от страна на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ), които не са правно обвързващи и чието включване в националното законодателство е доброволно. Всички държави-членки на ЕС са членки на МААЕ и участват в приемането на тези стандарти.

Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци, сключена под егидата на МААЕ, е международното споразумение с най-голяма значимост в своята област.

⁷ Директива 2009/71/Евратом на Съвета, ОВ L 172, 2.7.2009 г., стр. 18-22.

⁸ ОВ L 371, 30.12.1987 г., стр. 76.

⁹ ОВ L 346, 31.12.2003 г., стр. 57.

¹⁰ ОВ L 102, 11.4.2006 г., стр. 15.

¹¹ ОВ L 337, 5.12.2006 г., стр. 21.

¹² ОВ L 338, 17.12.2008 г., стр. 69.

¹³ ОВ L 330, 28.11.2006 г., стр. 31.

Въпреки това няма санкции за несъответствие. Ето защо, въпреки че всички държави-членки на ЕС (с изключение на Малта) и Евратом са страни по споразумението, международно признатите принципи и изисквания, предвидени в Единната конвенция, и свързаните с тях стандарти за безопасност на МААЕ не гарантират единен подход на равнището на ЕС.

За да се гарантира прилагането на международно одобрените принципи и изисквания за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, чрез предлаганата директива те стават правно обвързващи и задължителни за изпълнение. Ето защо тя определя конкретни изисквания към обхвата, съдържанието и преразглеждането на националните програми за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

Основният подход е сходен с този, следван за целите на Директивата за ядрена безопасност т.е. разчита се на компетентността на националните регулаторни органи и на международно приетите принципи и изисквания на стандартите за безопасност на МААЕ и Единната конвенция, като по този начин се свеждат до минимум всякакви допълнителни тежести върху органите на държавите-членки.

Предложената директива ще приложи най-високите стандарти за безопасност при управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци по широкообхватен начин и по този начин ще създаде модел и база за сравнение за трети държави и региони. Тя ще осигури извършването на погребване на радиоактивни отпадъци без нежелателно закъснение.

2. КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

При изготвянето на преразгледаното предложение, в отговор на искане на Съвета Комисията проведе обстойни консултации чрез различни инициативи на равнището на ЕС¹⁴.

Консултациите включиха правителства, национални регулатори, организации за управление на радиоактивни отпадъци, производители на радиоактивни отпадъци и други предприятия в държавите-членки, заедно с различните европейски институции, неправителствени организации и други партньори. Беше взет под внимание предоставената подробна информация от Европейската група на регулаторите в областта на ядрената безопасност (ENSREG). Това беше от особено значение предвид специфичната компетентност на ENSREG, която представлява националните ядрени регулаторни органи и органите по безопасност във всички държави-членки, както ядрени, така и неядрени.

Специално внимание бе отделено на общественото измерение чрез различни обществени консултации, включително специални допитвания на Евробарометър¹⁵ и открита обществена консултация¹⁶. Радиоактивните отпадъци са основна грижа за гражданите на ЕС в контекста на продължителното използване на ядрена енергия. Освен това по-голямата част от гражданите подкрепят европейското законодателство.

¹⁴ Заключение на Съвета от юни 2004 г. относно ядрената безопасност и безопасното управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, 10823/04.

¹⁵ Специално проучване на Евробарометър 297(2008) и Специално проучване на Евробарометър 324 (2010).

¹⁶ http://ec.europa.eu/energy/nuclear/consultations/2010_05_31_fuel_waste_en.htm

В задълбочената оценка на въздействието бе заключено, че липсата на задължително законодателство на ЕС вероятно ще доведе до отлагане на вземането на ключови решения, с потенциално отрицателни екологични, икономически и социални последици, включително непосилно бреме върху бъдещите поколения и евентуално нарушаване на принципа на конкуренцията на пазара на електроенергия.

В противния случай, задължително законодателство на ЕС би довело до единно високо ниво на безопасност при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци в целия ЕС в дългосрочен план, без да се прехвърля непосилно бреме върху бъдещите поколения или да се накърнява способността на бъдещите поколения да посрещат своите собствени нужди.

3. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Целта на директивата, както е посочено в **член 1** от нея, е създаването на рамка на Общността за отговорно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, като се гарантира, че държавите-членки вземат съответни национални мерки за осигуряването на висока степен на безопасност и поддържане и насърчаване на информирането на обществеността и на нейното участие;

Нейният обхват (**член 2**) включва всички етапи на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци от граждански обекти от генерирането до погребването, но не и управлението на специфични видове отпадъци, като например разрешени изхвърляния и отпадъци от миннодобивните отрасли, които могат да бъдат радиоактивни, вече обхванати от съществуващото европейско законодателство^{17, 18}.

Специално внимание беше отделено на това да се гарантира съгласуваността на директивата със съществуващото европейско законодателство като в същото време международно признатите принципи и изисквания, предвидени в стандартите за безопасност на МААЕ и в Единната конвенция, да се ползват със задължителна правна и изпълнителна сила в ЕС. Следователно наборът от определения, даден в **член 3**, е в съответствие с определенията, дадени както в съществуващото европейско законодателство, така и в Речника по безопасност на МААЕ (Единна конвенция)¹⁹.

Общите принципи за уреждане на безопасното и устойчиво управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци са формулирани в **член 4**;

Специално внимание е обърнато също на това да се гарантира, че предложената директива е в съответствие с Директивата за ядрена безопасност, така че всички съоръжения за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци да бъдат с едно и също ниво на безопасност. За тази цел структурите на предложената директива и Директивата за ядрена безопасност са сходни, особено по отношение на членове 5—7, 9, 12 и 16—18.

Задълженията, свързани с прилагането на общите принципи, включват:

¹⁷ ОВ L 159, 29.6.1996 г., стр. 1.

¹⁸ ОВ L 102, 11.4.2006 г., стр. 15.

¹⁹ <http://www-ns.iaea.org/standards/safety-glossary.htm>

- национална рамка за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци в дългосрочен план (**член 5**);
- компетентен регулаторен орган в областта на ядрената безопасност при управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци (**член 6**);
- притежатели на лицензи, носещи основната отговорност за безопасността (**член 7**);
- образование и обучение за придобиване на изискваните експертни знания и умения (**член 9**);
- прозрачност на вземането на решения относно управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци (**член 12**).

Поради особеностите на управлението на радиоактивни отпадъци се въвеждат и специфични задължения:

- В **член 8** се определя подходът за безопасност, включително изискванията за обосновка на безопасността и съответна оценка на безопасността на съоръженията и дейностите, свързани с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
- В **член 10** се разглежда необходимостта да се гарантира наличието на достатъчни финансови ресурси за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, когато такива са необходими, в съответствие с принципа „замърсителят плаща“;
- С **член 11** се цели да се гарантира целесъобразно качество на безопасността.

Включен е също зависещ от условията набор от изисквания по отношение на националните програми за управление на радиоактивни отпадъци и отработено гориво, необходими за постигане на целите и удовлетворяване на изискванията:

- В **член 13** се въвеждат основните изисквания към националните програми;
- В **член 14** се въвежда съдържанието на национална програма;
- В **член 15** се изисква уведомяване на Комисията за националните програми.

Някои окончателни разпоредби са уточнени в:

- В **член 16** се определят изискванията за докладване в съответствие с механизма за докладване съгласно Директивата за ядрена безопасност. Държавите-членки докладват на Комисията относно прилагането на предложената директива като се възползват от циклите на докладване съгласно Единната конвенция. Въз основа на докладите на държавите-членки Комисията представя доклад за напредъка пред Съвета и пред Европейския парламент. Държавите-членки отправят покана за международна партньорска проверка на техните национални рамки и национални програми, с цел постигане на желаните високи стандарти в управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Резултатите от всички партньорски проверки се докладват на държавите-членки и на Комисията.

- В **член 17** се определят изискванията за транспонирането на предложената директива в националното законодателство.
- В **членове 18 и 19** се указват датата на влизане в сила на предложената директива и адресатите.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Няма отражение върху бюджета на ЕС.

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА

относно управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия и по-специално членове 31 и 32 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия, изготвено след получаване на становището на група лица, определени от Научния и технически комитет измежду научни експерти на държавите-членки, и след консултация с Европейския икономически и социален комитет²⁰,

като взе предвид становището на Европейския парламент²¹,

като има предвид, че:

- (1) В член 2, буква б) от Договора се предвижда установяване на единни стандарти за безопасност с цел опазване здравето на работниците и на населението.
- (2) В член 30 от Договора се предвижда установяване на основни стандарти за опазване здравето на работниците и на населението срещу опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения.
- (3) В член 37 от Договора се изисква държавите-членки да предоставят на Комисията общи данни за всеки план за погребване на радиоактивни отпадъци.
- (4) Директива 96/29/Евратом на Съвета от 13 май 1996 г. относно постановяване на основните норми на безопасност за защита на здравето на работниците и населението срещу опасностите, произтичащи от йонизиращото лъчение²², се прилага за всички практики, които включват риск от йонизиращо лъчение, което се излъчва от изкуствен източник или от естествен източник на лъчение в случаите, в които естествени радионуклиди се обработват или са били обработвани с оглед на техните свойства радиоактивност, делене или възпроизвеждане. Тя включва също така разрешените изхвърляния на материали, получени от такива практики. Разпоредбите на гореспоменатата директива са допълнени от по-специфично законодателство.

²⁰

²¹

²²

ОВ L 159, 29.6.1996 г., стр. 1.

- (5) Както се установява от Съда на Европейския съюз (наричан по-долу „Съда“) в неговата практика, разпоредбите на глава 3 от Договора, отнасяща се за здравеопазването и безопасността, съставляват единно цяло, предоставящо на Комисията широк обхват от правомощия за осигуряване защитата на населението и околната среда срещу опасността от радиоактивно замърсяване²³.
- (6) С Решение 87/600/Евратом на Съвета от 14 декември 1987 г. относно договорености на Общността за ранен обмен на информация в случай на радиационна опасност²⁴ се създаде рамка за уведомяване и предоставяне на информация, която да бъде използвана от държавите-членки с цел защита на населението в случай на радиационна опасност. Директива 89/618/Евратом на Съвета от 27 ноември 1989 г. за информиране на широката общественост относно мерки, които да бъдат наложени за защита на здравето и стъпките, които да се предприемат в случай на радиационна авария²⁵, наложи на държавите-членки задължения да информират населението в случай на радиационна авария.
- (7) В Директива 2003/122/Евратом на Съвета от 22 декември 2003 г. се предвижда контрол на високоактивните закрити радиоактивни източници и безстопанствените източници²⁶, включително на изведените от експлоатация източници.
- (8) Директива 2006/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 г. относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии и за изменение на Директива 2004/35/ЕО²⁷ обхваща управлението на отпадъците от миннодобивните отрасли, които могат да бъдат радиоактивни, с изключение на специфичните за радиоактивността аспекти, които се разглеждат в Договора за Евратом.
- (9) С Директива 2006/117/Евратом на Съвета от 20 ноември 2006 г.²⁸ се създава система на Общността за надзор и контрол на трансграничния превоз на радиоактивни отпадъци и отработено гориво. Тази директива беше допълнена от Препоръка 2008/956/Евратом на Комисията от 4 декември 2008 г. относно критериите за износ на радиоактивни отпадъци и отработено гориво за трети страни²⁹.
- (10) В Директива 2009/71/Евратом на Съвета от 25 юни 2009 г. за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации³⁰ се дефинира задължение на държавите-членки да създадат и поддържат национална рамка за ядрена безопасност. Макар гореспоменатата директива да разглежда основно ядрената безопасност на ядрените инсталации, тя гласи, че е важно също така да се гарантира безопасното управление на отработеното гориво и радиоактивните

²³ C-187/87 (1988 г. ECR стр. 5013) и C-29/99 (2002 г. ECR стр. I-11221)

²⁴ ОВ L 371, 30.12.1987 г., стр. 76.

²⁵ ОВ L 357, 7.12.1989 г., стр. 31.

²⁶ ОВ L 346, 31.12.2003 г., стр. 57.

²⁷ ОВ L 102, 11.4.2006 г., стр. 15.

²⁸ ОВ L 337, 5.12.2006 г., стр. 21.

²⁹ ОВ L 338, 17.12.2008 г., стр. 69.

³⁰ ОВ L 172, 2.7.2009 г., стр. 18.

отпадъци, включително в съоръженията за съхранение и погребване. Директива 2008/71/Евратом обаче не обхваща всички съоръжения и аспекти, свързани с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

- (11) Директива 85/337/ЕИО на Съвета относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕО, Директива 2003/35/ЕО и Директива 2009/31/ЕО³¹, се прилага за съоръжения за управление на отработеното гориво и съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци, доколкото те попадат в обхвата на приложение I към нея.
- (12) Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда³² гласи, че екологична оценка се извършва за всички планове и програми, които са изготвени за определени сектори и определят рамката за даването на съгласие за бъдещо развитие на проектите, изброени в приложения I и II към Директива 85/337/ЕИО.
- (13) Директива 2003/4/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 г. относно обществения достъп до информация за околната среда³³ споменава радиоактивните отпадъци в определението за „информация за околната среда“.
- (14) Директива 2003/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. за осигуряване участието на обществеността при изготвянето на определени планове и програми, отнасящи се до околната среда³⁴ се прилага за планове и програми, предвидени в Директива 2001/42.
- (15) Препоръката на Комисията от 24 октомври 2006 г. относно управлението на финансови ресурси за извеждането от експлоатация на ядрени инсталации, отработено гориво и радиоактивни отпадъци³⁵ е съсредоточена върху адекватността на финансирането, неговата финансова сигурност и неговата прозрачност, с цел да се гарантира, че средствата се използват само по предназначение.
- (16) Съществуващото законодателство на Общността не определя конкретни правила, които да гарантират безопасно и устойчиво управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци на всички етапи, от генерирането до погребването.
- (17) Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци (наричана по-долу „Единната конвенция“)³⁶, сключена под егидата на МААЕ, по която Евратом и почти всички държави-членки са договарящи се страни, цели при управлението

³¹ ОВ L 175, 5.7.1985 г., стр. 40.

³² ОВ L 197, 21.7.2001 г., стр. 30.

³³ ОВ L 41, 14.2.2003 г., стр. 26.

³⁴ ОВ L 156, 25.6.2003 г., стр. 17.

³⁵ ОВ L 330, 28.11.2006 г., стр. 31.

³⁶ INFCIRC/546 от 24 декември 1997 г.

на отработено гориво и радиоактивни отпадъци да бъде постигнато и поддържано високо ниво на безопасност в световен мащаб чрез засилване на националните мерки и международното сътрудничество.

- (18) През 2006 г. МААЕ актуализира целия си набор от стандарти и публикува Основните принципи за безопасност³⁷, които бяха спонсорирани съвместно от Евратом, ОИСП/NEA и други международни организации. Както се посочва от спонсиращите организации, прилагането на основните принципи за безопасност ще улесни прилагането на международните стандарти за безопасност и ще спомогне за по-голяма съгласуваност между мерките в различните държави. Ето защо е желателно всички държави да се присъединят и да пропагандират тези принципи. Принципите ще бъдат задължителни за МААЕ по отношение на нейната дейност и за държавите по отношение на дейност, подпомагана от МААЕ. Държави и спонсиращи организации могат да възприемат принципите по собствено усмотрение с цел прилагане за техните собствени дейности.
- (19) Единната конвенция представлява инструмент за стимулиране, тъй като несъответствието не води до санкции. Също така стандартите за безопасност, разработени от МААЕ в сътрудничество с Евратом, ОИСП/NEA и други международни организации, нямат задължителна правна и изпълнителна сила.
- (20) В резултат на поканата на Съвета за създаване на група на високо равнище на нивото на ЕС, както е отбелязано в заключенията му от 8 май 2007 г. за ядрена безопасност и безопасно управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, с Решение 2007/530/Евратом на Комисията от 17 юли 2007 г. за създаване на Европейска група на високо равнище за ядрена безопасност и управление на отпадъците³⁸ бе създадена Група на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност (ENSREG), която да допринесе за постигане на целите на Общността в областта на управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци.
- (21) Първоначалните заключения и препоръки на ENSREG бяха отразени в Резолюцията на Съвета от 16 декември 2008 г. относно управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. През юли 2009 г. на Комисията беше представен първият доклад на ENSREG³⁹, който беше предаден на Европейския парламент и на Съвета през септември. Той беше отразен от Съвета в заключенията от 10 ноември 2009 г.⁴⁰, в които Съветът допълнително приканва Комисията да използва пълноценно компетентностите на ENSREG в случая на разглежданите предложения за правно обвързващи инструменти в областта на безопасното управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

³⁷ Основни принципи за безопасност, Основи на безопасността № SF-1, МААЕ, Виена, 2006 г.

³⁸ ОВ L 195, 17.7.2007 г., стр. 44.

³⁹ Доклад на Европейската група на регулаторите в областта на ядрената безопасност, юли 2009 г.

⁴⁰ Заключения на Съвета относно доклада на Групата на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност, 10 ноември 2009 г.

- (22) Европейският парламент призова за хармонизирани стандарти за управление на радиоактивните отпадъци⁴¹ и прикани Комисията да преразгледа съответните проекти на своето законодателно предложение и да представи ново предложение за директива относно управлението на радиоактивни отпадъци⁴².
- (23) В Съюза, както и в световен мащаб, е налице все по-широко признаване на необходимостта от отговорно използване на ядрената енергия, която обхваща по-специално ядрената безопасност и сигурност. В този контекст е необходимо да се обърне внимание на проблема на управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, за да се гарантира безопасно, оптимизирано и устойчиво използване на ядрената енергия.
- (24) При все че държавите-членки са тези, които определят дяловете за различните енергоизточниците, всички държави-членки генерират радиоактивни отпадъци, независимо дали имат ядрени реактори. Радиоактивни отпадъци възникват най-вече от дейности, свързани с ядрения горивен цикъл, като например експлоатация на атомните електроцентрали и преработка на отработено гориво, а също и от други дейности, като например приложения на радиоактивни изотопи в медицината, научните изследвания и промишлеността.
- (25) Експлоатацията на ядрените реактори генерира също така отработено гориво. Всяка държава-членка може да определи своята политика за горивния цикъл, като счете отработеното гориво за ценен ресурс, който може да бъде преработен, или да реши да го отстранява като отпадък. Който и вариант да бъде избран, трябва да се вземе предвид погребването на високоактивните отпадъци, резултат от разделянето при преработката на отработеното гориво, или погребването на отработеното гориво, разглеждано като отпадък.
- (26) За управлението на отработено гориво и на радиоактивни отпадъци трябва да важат едни и същи цели по отношение на безопасността. Признавайки това, Единната конвенция и стандартите по безопасност на МААЕ налагат еднакви задължения както за погребването на отработено гориво, така и на радиоактивни отпадъци.
- (27) Радиоактивните отпадъци, включително отработено гориво, считано за отпадък, изисква мерки за съхраняване и изолиране от хората и жизнената им среда в дългосрочен план. Специфичното им естество (съдържанието на радионуклиди) изисква мерки за защита на човешкото здраве и околната среда срещу опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения, включително погребване в подходящи съоръжения като крайна точка за тяхното управление. Съхраняването на радиоактивни отпадъци, включително дългосрочното съхраняване, е временно решение, но не и алтернатива на погребването.
- (28) За основа на тези мерки трябва да служи национална схема за класификация на радиоактивните отпадъците, която отчита в пълна степен специфичните видове

⁴¹ Резолюция на Европейския парламент от 10 май 2007 г. относно оценка на Евратом — 50 години европейска политика за ядрена енергия.

⁴² Доклад относно оценка на Евратом: 50 години европейска политика за ядрена енергия, А6-0129/2007.

и свойства на радиоактивните отпадъци. Точните критерии, по които отпадъците се причисляват към определен клас отпадъци, ще зависят от конкретната ситуация в държавата по отношение на естеството на отпадъците и вариантите за погребване, които са на разположение или се разглеждат.

- (29) Типичната концепция за погребване на краткоживеещи ниско- и средноактивни отпадъци е да се погребват близо до повърхността. След 30 години изследвания на техническо ниво е широко възприето, че дълбокото геоложко погребване представлява най-безопасният и най-устойчив вариант за крайна точка на управлението на високоактивни отпадъци и отработено гориво, считано за отпадък. Следователно трябва да се премине към извършване на погребване.
- (30) Въпреки че всяка държава-членка е отговорна за своята собствена политика по отношение на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, тази политика следва да е съобразена със съответните основни принципи на безопасност, определени от МААЕ⁴³. Всяка държава-членка има моралното задължение да избягва прехвърлянето на непосилно бреме върху бъдещите поколения по отношение на съществуващото отработено гориво и радиоактивни отпадъци, както и тези, очаквани от извеждането от експлоатация на съществуващите ядрени инсталации.
- (31) За отговорното управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, всяка държава-членка трябва да създаде национална рамка, която да осигурява политически ангажименти и поетапно вземане на решения, прилагани чрез подходящо законодателство, регулиране и организация с ясно разпределение на отговорностите.
- (32) Крайната отговорност на държавите-членки за безопасността при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци е основен принцип, потвърден от Единната конвенция. Този принцип за национална отговорност, както и принципът, че притежателят на лицензията носи главната отговорност за безопасността при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци под надзора на неговия национален компетентен регулаторен орган, следва да бъдат подсилени, а ролята и независимостта на компетентния регулаторен орган – утвърдени с настоящата директива.
- (33) Следва да бъде създадена национална програма, за да се гарантира транспонирането на политическите решения в ясни разпоредби за съевременно предприемане на всички необходими стъпки на управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци от генерирането до погребването. Същата следва да включва всички дейности, които са свързани с манипулирането, предварителното преработване, преработването, кондиционирането, съхраняването и погребването на радиоактивни отпадъци. Националната програма може да бъде базов документ или набор от документи.
- (34) Различните етапи на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци са тясно взаимосвързани. Решения, взети на даден отделен етап, могат

⁴³ Основни принципи за безопасност, Основи на безопасността № SF-1, МААЕ, Виена, 2006 г.

да дадат отражение върху последващия етап. Следователно такива взаимовръзки трябва да бъдат взети предвид при разработването на националните програми.

- (35) Прозрачността при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци е важна. Тя следва да бъде осигурена чрез изискване за ефективно информиране на обществеността и възможности за участие на всички заинтересовани страни в процесите на вземане на решения.
- (36) Сътрудничеството между държавите-членки и на международно равнище може да улесни и ускори вземането на решения чрез достъп до експертни знания и технологии.
- (37) Някои държави-членки считат, че съвместното ползване на съоръжения за отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително на съоръжения за погребване, е вариант, който носи потенциални ползи, когато е на основата на споразумения между засегнатите държави-членки.
- (38) При прилагането на настоящата директива държавите-членки следва да възприемат подход към конкретно съоръжение или дейност, който е пропорционален на потенциалната опасност от това съоръжение или дейност (степенуван подход), и да дадат съответна обосновка на безопасността.
- (39) Обосновката на безопасността и степенуваният подход следва да осигурят основа за решения, свързани с разработването, експлоатацията и затварянето на дадено съоръжение за погребване и да позволят определянето на областите на неопределеност, върху които трябва да се съсредоточи вниманието с цел по-задълбочено разбиране на аспектите, които влияят върху безопасността на системата за погребване, включително естествените (геоложки) и конструктивни бариери и очакваното ѝ развитие с течение на времето. Обосновката на безопасността следва да включва резултатите от оценката на безопасността и информация за неподатливостта на грешки и надеждността на оценката на безопасността, както и допусканията, направени в нея. Ето защо тя трябва да осигурява набора от аргументи и доказателства в подкрепа на безопасността на съоръжение или дейност, свързани с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.
- (40) Като признава, че всички опасности, свързани с отработено гориво и радиоактивни отпадъци, трябва да бъдат взети предвид в националната рамка, настоящата директива не обхваща опасностите, несвързани с радиацията, които попадат в обхвата на Договора за функционирането на Европейския съюз.
- (41) Поддържането и доразвиването на знания и умения в областта на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци като основен елемент за осигуряване на високи нива на безопасност, трябва да се основават на комбинация от обучение чрез експлоатационен опит, научни изследвания и технологични разработки, както и на техническото сътрудничество между всички участници.
- (42) Партньорската проверка на националните програми би могла да послужи като отлично средство за изграждане на доверие в управлението на радиоактивни

отпадъци и отработено гориво в Европейския съюз, с цел да се развива и обменя опит и да бъдат гарантирани високи стандарти.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет и цели

- (1) Настоящата директива определя рамка на Общността за гарантиране на отговорно управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци.
- (2) Тя гарантира, че държавите-членки вземат подходящи национална мерки за постигането на високо ниво на безопасност при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци за защита на работниците и на населението от опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения.
- (3) Тя поддържа и насърчава информирането на обществото и неговото участие по отношение на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.
- (4) Настоящата директива допълва основните стандарти, посочени в член 30 от Договора, по отношение на ядрената безопасност на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, и не засяга Директива 96/29/Евратом.

Член 2

Обхват

- (1) Настоящата Директива се прилага за:
 - а) всички етапи на управлението на отработено гориво, когато отработеното гориво е резултат от експлоатацията на граждански ядрени реактори или се управлява в рамките на граждански дейности;
 - б) всички етапи на управлението на радиоактивни отпадъци от генерирането до погребването, когато радиоактивните отпадъци са резултат от граждански дейности или се управляват в рамките на граждански дейности;
- (2) Отпадъци от миннодобивните отрасли, които могат да бъдат радиоактивни и попадат в обхвата на Директива 2006/21/ЕО, не са предмет на настоящата директива.
- (3) Настоящата директива не се прилага за разрешени изхвърляния.

Член 3

Определения

За целите на настоящата директива са в сила следните определения:

- (1) „затваряне“ означава завършване на всички операции в определен момент след разполагането на отработеното гориво или радиоактивните отпадъци в съоръжение за погребване, включително заключителните инженерни или други

работи, необходими за привеждане на съоръжението в безопасно състояние в дългосрочен план;

- (2) „компетентен регулаторен орган“ означава орган или система от органи, определени в държава-членка, в областта на регулирането на безопасността при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, както е посочено в член 6;
- (3) „погребване“ означава разполагане на отработено гориво или радиоактивни отпадъци в получило съответно разрешително съоръжение, без намерение за изваждане;
- (4) „лицензия“ означава всеки юридически документ, предоставен под юрисдикцията на държава-членка, за провеждане на всякакви дейности, свързани с управление на отработено гориво или радиоактивни отпадъци, или с който се предоставя отговорност за избор на площадка, проектиране, изграждане, въвеждане в експлоатация, експлоатация, извеждане от експлоатация или затваряне на съоръжение за управление на отработено гориво или съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци;
- (5) „притежател на лицензия“ означава юридическо или физическо лице, което носи обща отговорност за всякакви дейности или съоръжения, свързани с управление на отработено гориво или радиоактивни отпадъци, както е посочено в лицензията;
- (6) „радиоактивни отпадъци“ означава радиоактивен материал в газообразно, течно или твърдо състояние, за който не се предвижда по-нататъшна употреба от държавата-членка или от физическо или юридическо лице, с чието решение е съгласна държавата-членка, и който се контролира като радиоактивен отпадък от компетентен регулаторен орган съгласно законодателната и регулаторната рамка на държавата-членка;
- (7) „управление на радиоактивни отпадъци“ означава всички дейности, които са свързани с манипулирането, предварителното преработване, преработването, кондиционирането, съхраняването или погребването на радиоактивни отпадъци, с изключение на превозването извън площадката;
- (8) „съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци“ означава всяко съоръжение или инсталация, чието основно предназначение е управление на радиоактивни отпадъци;
- (9) „преработване на отработено гориво“ означава процес или действие, чиято цел е извличане на делими и възпроизвеждащи се радиоактивни изотопи от отработено гориво за по-нататъшна употреба;
- (10) „отработено гориво“ означава ядрено гориво, което е било облъчено в активната зона на ядрен реактор и е окончателно извадено от нея; отработеното гориво може да се счита или за използваем ресурс, който може да се преработва, или да е предназначено за окончателно погребване, ако се счита за радиоактивен отпадък;

- (11) „управление на отработено гориво“ означава всички дейности, които са свързани с манипулирането, съхраняването, преработването или погребването на отработено гориво, с изключение на превозването извън площадката;
- (12) „съоръжение за управление на отработено гориво“ означава всяко съоръжение или инсталация, чието основно предназначение е управление на отработено гориво;
- (13) „съхраняване“ означава помещаване на отработено гориво или радиоактивни отпадъци в получило съответно разрешително съоръжение, без намерение за изваждане;

Член 4

Общи принципи

- (1) Държавите-членки създават и поддържат национални политики за отработеното гориво и радиоактивните отпадъци. Те носят крайната отговорност за управлението на своето отработено гориво и радиоактивни отпадъци.
- (2) Държавите-членки гарантират, че:
 - а) генерирането на радиоактивни отпадъци се поддържа на минималното практически възможно равнище по отношение както на активността, така и на количеството, посредством подходящи конструктивни мерки и практики на експлоатация и извеждане от експлоатация, включително рециклиране и повторната употреба на традиционните материали;
 - б) вземат се предвид взаимовръзките между всички етапи на генерирането и управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
 - в) избягва се налагането на непосилно бреме за бъдните поколения;
 - г) отработеното гориво и радиоактивните отпадъци се управляват безопасно, включително в дългосрочен план.
- (3) Радиоактивните отпадъци се погребват в държавата-членка, в която са генерирани, освен ако са сключени споразумения между държавите-членки да използват съоръжения за погребване в една от тях.

Член 5

Национална рамка

- (1) Държавите-членки създават и поддържат национална законодателна, регулаторна и организационна рамка (наричана по-долу „национална рамка“) за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, с която се разпределят отговорностите и се осигурява координация между съответните държавни органи в дългосрочен план. Националната рамка включва:
 - а) национална програма за прилагане на политиката за отработеното гориво и радиоактивните отпадъци;
 - б) националните изисквания за безопасността при управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
 - в) система за лицензиране на дейности и съоръжения за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително забрана на експлоатацията на съоръжение за управление на отработено гориво или радиоактивни отпадъци без лицензия;
 - г) система за подходящ институционален контрол, регулаторни инспекции, документация и докладване;

- д) действия за прилагане, включително преустановяване на дейности и изменение или отнемане на лицензия;
 - е) органите, участващи в различните етапи на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.
- (2) Държавите-членки гарантират, че националната рамка се поддържа и подобрява, когато е необходимо, при отчитане на експлоатационния опит, изводите, направени от обосновките на безопасността, както е посочено в член 8, технологичното развитие и резултатите от изследванията.

Член 6

Компетентен регулаторен орган

- (1) Държавите-членки създават и поддържат регулаторен орган в областта на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.
- (2) Държавите-членки гарантират, че компетентният регулаторен орган е функционално отделен от всеки друг орган или организация с отношение към насърчаването или използването на ядрена енергия или радиоактивен материал, включително производство на електроенергия и приложения на радиоактивни изотопи, или към управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, с цел да гарантират действителна независимост от нередно повлияване на неговата регулаторна функция.
- (3) Държавите-членки гарантират, че компетентният регулаторен орган разполага със законовите правомощия, човешките и финансовите ресурси, необходими за изпълнение на неговите задължения във връзка с националната рамка, посочена в член 5, параграф 1, като отдава необходимото първостепенно значение на безопасността.

Член 7

Притежатели на лицензии

- (1) Държавите-членки гарантират, че основната отговорност за ядрената безопасност при управлението на отработено гориво и на радиоактивни отпадъци се носи от притежателя на лицензията. Тази отговорност не може да се делегира.
- (2) Държавите-членки гарантират, че националната рамка изисква от притежателите на лицензия, под надзора на компетентния регулаторен орган, редовно да извършват оценка, да проверяват и непрекъснато да подобряват, в рамките на възможното, безопасността на своите дейности и съоръжения по систематичен и удостоверим начин.
- (3) Оценките, посочени в параграф 2, включват проверка на установените мерки за предотвратяване на аварии и ограничаване на последиците от тях, включително проверка на защитните физически бариери и административни процедури на притежателя на лиценза, нарушаването на които би довело до значителни увреждания за работниците и населението поради въздействието на йонизиращи лъчения.

- (4) Държавите-членки гарантират, че националната рамка изисква притежателите на лицензия да създават и прилагат системи за управление, в които се отдава необходимото първостепенно значение на ядрената безопасност и които биват редовно проверявани от компетентния регулаторен орган.
- (5) Държавите-членки гарантират, че националната рамка изисква от притежателите на лицензия да осигуряват и поддържат адекватни финансови и човешки ресурси за изпълнение на своите задължения във връзка с управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, формулирани в параграфи 1—4.

Член 8

Обосновка на безопасността

- (1) Като част от заявлението за лицензия за съоръжение или дейност се подготвят обосновка на безопасността и съответна оценка на безопасността. Според нуждите те се актуализират с течение на развитието на съоръжението или дейността. Обхватът и подробностите на обосновката на безопасността и оценката на безопасността следва да бъдат съизмерими със сложността на операциите и размера на опасностите, свързани със съоръжението или дейността.
- (2) Обосновката на безопасността и съответната оценка на безопасността следва да обхващат избора на площадка, проектирането, изграждането, експлоатацията и извеждането от експлоатация на дадено съоръжение или затварянето на съоръжението за погребване. Обосновка на безопасността следва да посочва стандартите, приложени за тази оценка. Трябва да се обърне внимание дългосрочната безопасност след затварянето и по-специално как тя да се осигурява в най-голямата възможна степен чрез пасивни средства.
- (3) Обосновката на безопасността за дадено съоръжение следва да описва всички аспекти, свързани с безопасността на площадката, проектирането на съоръжението, управленските мерки за контрол, както и регулаторния контрол. Обосновката на безопасността и съответната оценка на безопасността следва да показват осигуреното ниво на защита и да представят гаранции на компетентния регулаторен орган и други заинтересовани страни, че изискванията за безопасност ще бъдат изпълнени.
- (4) Обосновката на безопасността и съответната оценка на безопасността се предоставят на компетентния регулаторен орган за одобряване.

Член 9

Експертни знания и умения

Държавите-членки гарантират, че националната рамка включва мерки за образование и обучение, покриващи нуждите на всички страни, които имат отговорности, свързани с управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, с цел да се поддържат и доразвиват необходимите експертни знания и умения.

Член 10

Финансови средства

Държавите-членки гарантират, че националната рамка гарантира наличност на достатъчно финансови средства, когато са необходими, за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, при надлежно отчитане на отговорността на субектите, източници на радиоактивни отпадъци.

Член 11

Гарантиране на качеството

Държавите-членки гарантират, че се създават и изпълняват подходящи програми за осигуряване на качеството по отношение на безопасността при управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

Член 12

Прозрачност

- (1) Държавите-членки гарантират, че информацията за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци е на разположение на работниците и на населението. Това задължение включва и гарантиране, че компетентният регулаторен орган информира обществеността в областите на своята компетентност. Информацията се оповестява публично в съответствие с националното законодателство и международните задължения, при условие че това не излага на опасност други интереси, признати в националното законодателство или съгласно международни задължения, като *inter alia* сигурността.
- (2) Държавите-членки гарантират, че на обществеността се предоставят възможности да участва активно в процеса на вземане на решения относно управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци.

Член 13

Национални програми

- (1) Като част от националната рамка, държавите-членки създават, прилагат и поддържат актуализирани програми за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци (наричани по-долу „национални програми“), които включват под своята юрисдикция всички видове отработено гориво и радиоактивни отпадъци, както и всички етапи на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци от генерирането до погребването.
- (2) Националните програми следва да бъдат в съответствие с разпоредбите на членове 4—12.
- (3) Държавите-членки преразглеждат редовно и актуализират своите национални програми като според нуждите вземат предвид научно-техническия напредък.

Член 14

Съдържание на националните програми

Националните програми включват:

- (1) отчет за цялото отработено гориво и радиоактивни отпадъци и прогнози за бъдещите количества, включително тези от извеждане от експлоатация. отчетът трябва ясно да показва местоположението и количеството на материала и, чрез подходяща класификация, нивото на опасност;
- (2) концепции, планове и технически решения от генерирането до погребването;
- (3) концепции и планове за периода след затваряне на съоръжението за погребване, включително времето, през което се поддържа ведомствен контрол, и средствата, които се използват за запазване на познанията за съоръжението в дългосрочен план;

- (4) описание на научни изследвания, развойни и демонстрационни дейности, които са необходими за прилагането на решения за управлението на отработено гориво и радиоактивните отпадъци;
- (5) основни етапи, ясни срокове и отговорности за изпълнение;
- (6) ключови показатели за ефективността на наблюдение на напредъка по изпълнението;
- (7) оценка на разходите по програмата и съответна основа и хипотези за тази оценка, които трябва да включват графична зависимост, построена като функция на времето;
- (8) описание на действащата(ите) схема(и) за финансиране, която(ито) гарантира(т), че всички разходи по програмата могат да бъдат посрещнати в съответствие с предвидения график.

Член 15

Уведомяване

- (1) Държавите-членки уведомяват Комисията за своите национални програми и за значими последващи промени.
- (2) В срок от три месеца от датата на уведомяване, Комисията може да поиска допълнителни разяснения и/или преразглеждане в съответствие с разпоредбите на настоящата директива.
- (3) В срок от три месеца от датата на получаване на отговора от Комисията, държавите-членки осигуряват исканите разяснения и/или информират Комисията за това как ще бъде осъществено преразглеждането.
- (4) Комисията ще взема под внимание разясненията на държавите-членки и напредъка по националните програми за управление на отпадъците при вземането на решение относно предоставянето на финансова или техническа помощ по Евратом за съоръжения или дейности за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци или при съставянето на становищата си за инвестиционни проекти в съответствие с член 43 от Договора за Евратом.

Член 16

Докладване

- (1) Държавите-членки представят на Комисията доклад относно прилагането на настоящата директива за първи път до ... и на всеки три години след това, като се възползват от прегледа и циклите на докладване съгласно Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци.
- (2) Въз основа на докладите на държавите-членки Комисията представя на Съвета и на Европейския парламент доклад за напредъка, постигнат по прилагането на настоящата директива. На същата основа Комисията представя и отчет за

радиоактивните отпадъци и отработеното гориво на територията на Общността, както и бъдещите перспективи.

- (3) Най-малко веднъж на 10 години държавите-членки организират периодични самооценки на своите национална рамка, компетентен регулаторен орган, национална програма и прилагането ѝ, и отправят покана за международна партньорска проверка на националната рамка, орган и/или програма с цел постигане на високи стандарти в управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Резултатите от всички партньорски проверки се докладват на Комисията и на държавите-членки.

Член 17

Транспониране

- (1) Държавите-членки въвеждат в сила законите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за съответствие с настоящата директива, в срок до ... Те незабавно информират Комисията за това. Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.
- (2) Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива, както и всички последващи изменения на тези разпоредби.
- (3) Държавите-членки уведомяват Комисията за своята първа национална програма, обхващаща всички елементи, предвидени в член 14, възможно най-скоро и не по-късно от четири години след влизането в сила на настоящата директива.

Член 18

Дата на влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 19

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на [...].

*За Съвета
Председател*